

LATVIJAS 2018. GADA 1. PUSGADA KLIENTU MAKSĀJUMU STATISTIKA

Latvijā 2018. gada 1. pusgadā kopumā veikti 235.5 milj. bezskaidrās naudas maksājumu 104.7 mljrd. eiro apjomā (t.i., vidēji dienā 1.4 milj. maksājumu). Salīdzinājumā ar 2017. gada 2. pusgadu bezskaidrās naudas maksājumu skaits pieaudzis par 3.0%.

Visbiežāk lietotie bezskaidrās naudas maksājumi bija karšu maksājumi (63.2% no kopējā maksājumu skaita) un klientu kredīta pārvedumi (36.6% no kopējā maksājumu skaita). Lai nodrošinātu karšu maksājumu veikšanu un maksājumu karšu izmantošanu, 2018. gada 1. pusgada beigās Latvijā bija izdoti 2.2 milj. maksājumu karšu (1.2 maksājumu kartes uz vienu iedzīvotāju¹; no tām lielākā daļa – kartes ar debeta funkciju, t.i., kartes, kurās neizmanto kredītiestādes piešķirtu kredītu). Iedzīvotājiem bija pieejami 42.1 tūkst. karšu pieņemšanas vietu (POS) un 998 bankomāti. Kopumā Latvijā 2018. gada 1. pusgada beigās bija 3.7 milj. klientu norēķinu kontu jeb 1.9 norēķinu konti uz vienu iedzīvotāju.

Klientu bezskaidrās naudas maksājumu kopējais skaits Latvijā 2018. gada 1. pusgadā salīdzinājumā ar 2017. gada 2. pusgadu pieauga par 3.0% (līdz 235.5 milj.; sk. 1. att.), t.sk. karšu maksājumu skaits palielinājās par 4.7% un klientu kredīta pārvedumu skaits – par 0.9%. Klientu bezskaidrās naudas maksājumu kopapjoms 2018. gada 1. pusgadā salīdzinājumā ar 2017. gada 2. pusgadu samazinājās par 18.2% (līdz 104.7 mljrd. eiro).

Maksājumu kopējā apjoma sarukums, kā arī maksājumu kopējā skaita nelielais pieaugums saistīts ar Latvijas Republikas Saeimas 2018. gada 8. maijā pieņemtajiem "Grozījumiem Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā". Saskaņā ar jaunajām likuma normām kredītiestādes pārskatīja klientu loku, tāpēc samazinājās klientu kontu skaits un attiecīgi arī kredīta pārvedumu un karšu maksājumu ārvalstu valūtās skaits un apjoms.

1. attēls

<script id="infogram_0_0e88a873-b25d-484c-ace1-5fabf1661b72" title="Kopējie klientu maksājumi 2018/I" src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?RFr" type="text/javascript"></script>

Kredītiestādes, e-naudas iestādes un maksājumu iestādes apstrādāja lielāko daļu no klientu maksājumiem – 95.9% (225.8 milj.) skaita ziņā un 87.4% (91.5 mljrd. eiro) apjoma ziņā. Valsts kase apstrādāja daudz mazāku klientu maksājumu daļu – 3.5% (8.3 milj.) skaita ziņā un 12.2% (12.8 mljrd. eiro) apjoma ziņā. VAS "Latvijas Pasts" apstrādāto maksājumu īpatsvars kopējos klientu maksājumos bija 0.6% (1.4 milj.) skaita ziņā un 0.1% (64.6 milj. eiro) apjoma ziņā, bet Latvijas Bankas apstrādāto maksājumu īpatsvars kopējos klientu maksājumos bija 0.01% (0.02 milj.) skaita ziņā un 0.3% (325.2 milj. eiro) apjoma ziņā.

Kredītiestāžu, e-naudas iestāžu un maksājumu iestāžu klientu visvairāk lietotie bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļi bija karšu maksājumi un klientu kredīta

¹ Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2018. gada vidū Latvijā bija 1 934 379 iedzīvotāji.

pārvedumi (attiecīgi 65.9% un 33.9%; sk. 2. att.). Tieši šo iestāžu pakalpojumus sabiedrība izmanto, lai veiktu ikdienas maksājumus. Pārējos maksāšanas līdzekļus iedzīvotāji lietoja samērā maz.

2. attēls

```
<script id="infogram_0_4485874e-868d-4b75-8cb5-3d85bcef2a13" title="Maksāšanas  
līdzekļu skaita struktūra" src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?oqq"  
type="text/javascript"></script>
```

Arī kopumā valstī (ieskaitot Valsts kases, Latvijas Bankas un VAS "Latvijas Pasts" apkalpotos maksājumus) visvairāk lietotais bezskaidrās naudas maksāšanas līdzeklis 2018. gada 1. pusgadā bija karšu maksājumi. 2018. gada 1. pusgadā veikti 148.9 milj. karšu maksājumu, kuru kopējais apjoms bija 2.6 mljrd. eiro. Salīdzinājumā ar 2017. gada 2. pusgadu karšu maksājumu skaits pieauga par 4.7% (sk. 3. att.), bet apjoms samazinājās par 1.9%.

Iedzīvotāji izmantoja maksājumu kartes, gan iepērkoties klātienē tirdzniecības vietās, gan veicot karšu maksājumus attālināti, norēķinoties ar maksājumu karti internetā. Internetā ar Latvijā izdotām kartēm veikto norēķinu skaits turpināja nedaudz augt (kāpums 1. pusgada laikā – 4.8%), bet to apjoms saruka par 3.5%, un to veicināja internetā uzsākto karšu maksājumu ārvalstu valūtās apjoma sarukums par 24.5%. No karšu maksājumiem 91.5% skaita ziņā un 83.6% apjoma ziņā tika uzsākti klātienē – karšu pieņemšanas vietu termināļos (POS) tirdzniecības vietās.

3. attēls

```
<script id="infogram_0_karsu_maksajumi_2017i" title="Karšu maksājumi"  
src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?PIW"  
type="text/javascript"></script>
```

No visiem izmantotajiem bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļiem 2018. gada 1. pusgadā 36.6% (86.2 milj.) maksājumu bija klientu kredīta pārvedumi, un to apjoms bija 101.9 mljrd. eiro. Salīdzinājumā ar 2017. gada 2. pusgadu klientu kredīta pārvedumu skaits gandrīz nemainījās (pieauga par 0.9%), bet to apjoms samazinājās par 18.5%, un to noteica kredīta pārvedumu ārvalstu valūtās sarukums.

2018. gada 1. pusgada beigās Latvijā kopā bija 3.7 milj. klientu norēķinu kontu (3.6 milj. norēķinu kontu norēķiniem eiro un 0.1 milj. norēķinu kontu norēķiniem ārvalstu valūtās; sk. 4. att.). Salīdzinājumā ar 2017. gada beigām klientu norēķinu kontu skaits saruka par 1.4%, un vidēji uz vienu Latvijas iedzīvotāju 2018. gada 1. pusgada beigās bija atvērti 1.9 norēķinu konti.

4. attēls

```
<script id="infogram_0_klientu_norekinu_kontu_skaits" title="Klientu norēķinu kontu  
skaits" src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?Fzl"  
type="text/javascript"></script>
```

2018. gada 1. pusgada beigās izdoto karšu skaits salīdzinājumā ar 2017. gada beigām bija samazinājies par 3.3% (līdz 2.2 milj.; galvenokārt sakarā ar *American Express* karšu slēgšanu 2018. gada martā), un vidēji uz vienu iedzīvotāju bija 1.2 kartes.

Kartei var būt viena vai vairākas funkcijas, un, ja kartei ir vairākas funkcijas, tā tiek uzskaitīta attiecīgi pie katras funkcijas. No karšu kopskaita 87.8% (2.0 milj.) bija kartes ar debeta funkciju, kas ļauj norēķināties ar klienta naudas līdzekļiem, 13.7% (306.5 tūkst.) – kartes ar kredīta funkciju, kas ļauj norēķināties ar piešķirtā kredīta

līdzekļiem, bet kartes ar atliktā debeta funkciju, kas ļauj norēķinu veikšanā izmantot piešķirto kredītlīniju, piešķirto kredītu pilnā apjomā atmaksājot noteiktā perioda beigās, bija 0.9% (20.9 tūkst.; sk. 5. att.).

5. attēls

```
<script id="infogram_0_karsu_kopskaits-0" title="Karšu kopskaits"
src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?PFE"
type="text/javascript"></script>
```

2018. gada 1. pusgada beigās Latvijā bija 42.1 tūkst. POS (par 1.3% vairāk nekā 2017. gada beigās; sk. 6. att.) jeb 21.8 tūkst. POS uz 1 milj. iedzīvotāju (2017. gada beigās – 21.3 tūkst. uz 1 milj. iedzīvotāju). Papildus tradicionālajiem POS 2018. gada 1. pusgada beigās bija 6.9 tūkst. virtuālo POS (salīdzinājumā ar 2017. gada beigām to skaits nebūtiski – par 0.4% – samazinājās). Virtuālie POS dod iedzīvotājiem iespēju iegādāties preces un pakalpojumus internetā.

6. attēls

```
<script id="infogram_0_2ee393f7-e217-46b0-9e38-d1010159bef4" title="POS skaits"
src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?IjW" type="text/javascript"></script>
```

2018. gada 1. pusgada beigās Latvijā bija 998 bankomāti (salīdzinājumā ar 2017. gada beigām to skaits samazinājās par 1.8%; sk. 7. att.) jeb 516 bankomātu uz 1 milj. iedzīvotāju (2017. gada beigās – 521 bankomāts uz 1 milj. iedzīvotāju).

7. attēls

```
<script id="infogram_0_1a315764-f6fb-4581-9cd5-5c2b369822e4" title="Bankomātu
skaits" src="https://e.infogram.com/js/dist/embed.js?jCZ"
type="text/javascript"></script>
```

Paplašinot karšu maksājumiem pieejamo infrastruktūru (palielinot POS skaitu Latvijā), kredītiestādes ciešā sadarbībā ar tirgotājiem turpināja pilnveidot karšu maksājumu pakalpojumus, lai veicinātu pāreju uz bezskaidrās naudas maksājumu biežāku izmantošanu.